

## АКТУАЛІЗАЦІЯ ДУХОВНОПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ ЯК ВИЯВ СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

1940 – нач. 1960 гг. / М.М. Бахтин. – М.: Русское слово, 1997. – 732 с.

2. Беляев Б.В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам / Б.В. Беляев. – М.: Просвещение, 1965. – 227 с.

3. Верещагин Е.М. Лингвострановедческая теория слова / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: Рус. язык, 1980. – 320 с.

4. Зимняя И.А. Психология оптимизации обучения иностранным языкам в школе / И.А. Зимняя // Иностранные языки в школе. – 1986. – № 4. – С. 3 – 7.

5. Иванова Л.П. Методы лингвистических исследований / Л.П. Иванова. – К.: ИСДО, 1995. – 88 с.

6. Каспарова М.Г. О некоторых компонентах иноязычных способностей и их развитие у школьников

/ М.Г. Каспарова // Иностранные языки в школе. – 1986. – № 5. – С. 25 – 29.

7. Кліш П.А., Хом'як А.П. Педагогічні технології формування комунікативної компетентності старшокласників у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу. Методичні рекомендації для вчителів і учнів / П.А. Кліш, А.П. Хом'як. – Луцьк: ВІППО, 2010. – 64 с.

8. Толкачева С.Д. Реконструкция речевого сообщения в различных условиях его передачи: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. психол. наук / С.Д. Толкачева. – М., 1977. – 19 с.

9. Miller G.A. Language and Communication / G.A. Miller. – New York; Toronto; London: McGraw-Hill Book Company, 1963. – 126 p.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2014

УДК 378.147:371.134

**Ірина Матійчин**, кандидат мистецтвознавства  
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

## АКТУАЛІЗАЦІЯ ДУХОВНОПІСЕННОЇ ТВОРЧОСТІ ЯК ВИЯВ СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ КІНЦЯ ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

У статті аналізується духовнопісенна творчість українців Галичини кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. з точки зору їх співзвучності подіям і явищам, важливим для життя тогочасного суспільства. Значне місце відводиться розгляду нових пісень, здебільшого коляд, які виникли шляхом опрацювання та осучаснення віршованих текстів широко відомих зразків духовнопісенної творчості із збереженням їх мелодій.

**Ключові слова:** духовні пісні, коляди, нововасиліянська піснетворчість, Грись Щипавка, пісні УПА.

**Літ. 18.**

**Ірина Матійчин**, кандидат искусствоведения  
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

## АКТУАЛІЗАЦІЯ ДУХОВНО-ПЕСЕННОГО ТВОРЧЕСТВА КАК ПРОЯВЛЕНИЕ ОБЩЕСТВЕННО-ИСТОРИЧЕСКОГО СОЗНАНИЯ УКРАИНЦЕВ ГАЛИЧИНЫ КОНЦА ХІХ – ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ ХХ В.

В статье анализируется духовно-песенное творчество украинцев Галичины конца ХІХ – первой половины ХХ в. с точки зрения их созвучности событиям и явлениям, важным для жизни общества того времени. Значительное место отводится рассмотрению новых песен, преимущественно коляд, которые возникли путем обработки и осовременивания стихотворных текстов широко известных образцов духовно-песенного творчества с сохранением их мелодий.

**Ключевые слова:** духовные песни, коляды, нововасилианское песенное творчество, Грысь Щипавка, песни УПА.

**Iryna Matiychyn, Ph.D. (Art) Docent Drohobych State Pedagogical University by I. Franko**

## ACTUALIZATION OF SPIRITUALLY-SONG CREATIVE WORK AS DISPLAY OF SOCIALLY-HISTORIC CONSCIOUSNESS OF UKRAINIANS OF HALYCHYNA OF THE END OF THE XIX – THE FIRST HALF OF THE XX CENTURIES

In the article spiritually-song creative work of Ukrainians of Halychyna of the end of the XIX – the first half of the XX centuries is analyzed from the point of view of their consonance of the events and the phenomena, important for life of that time society. An important place is taken to consideration of new songs, mostly Christmas carols that arose up by working and modernizing of the written in verse texts of the spiritually-song creative work with maintenance of their tunes.

**Keywords:** spiritual songs, carols, Novovasylian song creative, Hryts' Shchypavka, UPA songs.

**П**остановка проблеми. Сучасні як важливого підґрунтя для побудови повноцінної обставини показують важливість незалежної демократичної держави. Одним із національно-патріотичного виховання важливих засобів релігійно-патріотичного

виховання українців кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. була духовна пісня. У зазначений період вона ж ставала джерелом опрацювань, у яких автори у доступній і пізнаваній формі старалися донести до громадськості актуальні проблеми тогочасного життя, підтримати морально краян у важкі часи української історії. Творчість такого роду відіграла важливу роль у часи визвольних змагань за волю України.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Проблеми патріотичного спрямування духовнопісенної творчості розглядалися у статтях Ю. Медведика, О. Рудакевич, В. Задорожного. Останній навіть акцентував увагу на еволюції коляд у новітній час та зробив ряд важливих висновків. Тема потребує подальшого вивчення для розуміння тих процесів, які відбувалися у культурно-історичному житті Східної Галичини кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.

**Метою статті** є виявлення генези історико-патріотичного спрямування духовнопісенної лірики та окреслення жанрових трансформацій духовних пісень досліджуваного періоду з огляду на часткову чи повну зміну їх функцій.

**Виклад основного матеріалу.** Нова хвиля української духовної пісенності кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. розгортається паралельно із процесом національно-патріотичного пробудження українців Галичини і відображає їх прагнення брати активну участь у розбудові суспільного життя, базуючись на міцних християнських засадах та почутті любові до Батьківщини.

Українська духовна пісня, основним призначенням якої завжди було у доступній формі донести до широких мас правди віри, надати приклади праведного, гідного для наслідування, життя святих осіб та підживлювати релігійні почуття, у силу демократичності свого жанру зазнавала впливу конкретних історичних обставин, у яких вона розвивалася. Поєднуючи високе і земне, духовна пісня робила доступними і зрозумілими універсальність, всеосяжність духовного вчення, водночас відгукуючись на певні історичні події чи явища, важливі для тогочасного суспільства.

Прояви такого поєднання знаходимо ще на першому етапі розвитку української духовної пісні (ХVІІ – ХVІІІ ст.). Особливо чисельними і популярними на той час були пісні, присвячені чудодійним іконам, що оберігали людей від різних хвороб, морових пошестей, загарбницького вторгнення. Дослідник давніх духовних пісень Ю. Медведик розцінює їх як своєрідні міні-хроніки, які створювалися як би по гарячих слідах. Він стверджує: “Коли проаналізувати виявлені такого

змісту пісні, а це мало не півтори сотні текстів, то можна фрагментарно відтворити певну послідовність історичної дійсності релігійного життя українського суспільства ХVІІ – ХVІІІ ст.” [10, 224]. Крім того, автор наводить тексти деяких давніх духовних пісень, що відображають реальні події та явища суспільно-історичного характеру: захоплення Кам’янець-Подільського та інших містечок у 1673 р. турками під проводом султана Магомета (“Радуйся, Маріє, небесна Царице”), напад турків на Почаївський монастир 1675 р. (Весело співайте, чолом ударяйте”), морові пошесті 1714 та 1779 років (“Нині прославися, Почаєвська скала”), переяславські події 1654 р. (“Кто хошет прийди і узри”, “Слишіте, людіє, і внушіте”). Окремі пісні покликаються на імена знакових осіб епохи, таких як один із очільників унійного руху Йосафат Кунцевич, замордований у 1823 р. у Вітебську і згодом проголошений святим (“Злату трубу, словес губу”, “Послухайте, що зробила”) та видатний гетьман Іван Мазепа (“Предста Царица на високім троні”, “Кто не хвалить, кто не славить Рождества Пречистой”) [10, 224].

Хоча пісні такого роду дещо відходили від суто релігійної спрямованості духовної пісні як жанру, саме прив’язка до конкретних історичних подій дала змогу Ю. Медведику на основі попередніх досліджень визначити дату виходу в світ двох найвизначніших нотованих духовнопісенників ХVІІІ ст., виданих василіянами у Почаєві – Співаника 1773 р. [14] та Богогласника (1790 – 1791) [1].

Знаходимо у піснях ХVІІ – ХVІІІ ст. і такі відчутні у подальшій духовнопісенній творчості патріотичні мотиви. Одним із найвідоміших зразків давньої духовнопісенної лірики є пісня до Підкамінської Богородиці “Пречистая Діво, Мати Руського краю”, яку В. Щурат вважав не тільки найпопулярнішою в Галичині, а й однією з найкращих пісень у “Богогласнику” [18].

Ще виразніше патріотичні мотиви проявляються духовнопісенній спадщині кінця ХІХ – першої половини ХХ ст. греко-католиків Галичини, творчість яких ознаменувала собою новий етап у розвитку духовної пісенності і ввійшла в історію як нововасиліянська. Духовні пісні цього часу стали якісно новим явищем в українській духовно-музичній культурі, оскільки ґрунтувалися на розмовній мові галицьких українців, сприяючи її впровадженню у церковне середовище та утверджуючи її значення як мови літературної. Неоціненним є патріотично-виховне значення духовних пісень, які рідною мовою славили Бога, пропагували християнські цінності

та просили Божого благословення для України, її народу. У них відобразилася ідея боротьби за волю України, звільнення від ярма поневолювачів:

Глянь! Україна – се край могил,  
Залитий морем гіркого болю.  
Покрий нас кровом Твоїх крил,  
Щоб ми в борбі здобули волю.

(пісня до св. Михаїла **“Начальний вожде небесних сил”** отця О. Гуньовського).

Осмилення причин багаторічної неволі українства виливається у піснях-молитвах за український народ:

Боже, послухай благання,  
Нищить недоля наш край.  
В єдності сила народу,  
Боже, нам єдність подай.  
Боже, здійми з нас окови,  
Не дай загинуть в ярмі,  
Волю пошли Україні,  
Щастя і долі дай дні.

(**“Боже, послухай благання”**, сл. отця Григорія Труха).

Висловлені в таких піснях думки і прагнення перегукуються з написаним у 90-их роках ХІХ ст. в Наддніпрянській Україні гімном **“Боже великий, єдиний”** (слова О. Кониського, музика М. Лисенка). Цей твір був чи не винятком із правил, адже на підпорядкованих російському православ'ю українських землях церковна традиція розвивалася у руслі консервації церковно-слов'янської мови у богослужіннях та не сприяла розвитку духовної творчості національного спрямування. Зате нововасиліянські збірки часто включали до свого складу пісню М. Лисенка як молитовний гімн.

Національне самоусвідомлення українців – творців духовних пісень проявляється у зверненні до славних чи трагічних сторінок минулого:

В ханській неволі, в тюрмах Скутеру  
Тебе в молитві нарід просить.  
В хатині бідній, в княжій палаті  
Твій святий образ стіни красить.  
Тебе в піснях славить віками  
Наш бідний нарід в час щастя, бід,  
А Твою славу в піснях степами  
Ніс гетьман Січи в широкий світ.

(**“Руського краю крале і мати”**, сл. М. Курцеби, муз. отця Й. Кишакевича).

О свята Ольго, славна княгине,  
Моя молитва до Тебе лине  
За Україну цілу святу.  
Ти її світлом Христа вкрасила,  
Ти у ній мудро колись княжила,  
Зглянься над нею і в пору ту.

(**“О свята Ольго”** отця М. Лончини).

Нововасиліянські пісні були потужним націєтворчим чинником на західних українських теренах і, за влучним висловом О. Рудакевич, **“першими ластівками нового відродження української музичної культури в національному дусі у новочасному розумінні цього слова”** [15, 134].

Окрім нових духовних пісень у цей час з'являється значна кількість опрацювань вже відомих пісень різної мистецької вартості. У своїй масі вони ще чекають детального дослідження, ми ж звернемо увагу на ті, в опрацюванні яких відобразилися реалії нового часу. Це стосується переважно популярних пісень різдвяного періоду, до яких створювався оновлений текст, часто з елементами політичної сатири. Пісні ці втрачали церковне призначення, вони виконувалися здебільшого під час домашнього колядування, проте це не завадило кращим з них стати доволі популярними до наших днів.

Актуалізації пісень різдвяного циклу сприяла традиція вертепних постановок, сфера побутування яких була доволі широкою: з вертепом ходили від хати до хати, виступали на шкільних сценах, його використовували у концертних виставах. Автори таких постановок (здебільшого аматори) старалися осучаснити традиційні сюжети вертепного дійства, вводили нових персонажів та соціально заострюючи текст. Часто новації стосувалися і музичної складової вистави. Чисельні новостворені версії різдвяної драми друкувалися і поширювалися невеличкими брошурками, доступними для всіх (**“Вертеп”** отця Лазаря [2], **“Вифлеємський вертеп”** П. Штокалка [3], **“Різдвяна казка”** М. Шугаєвського [17], **“Рождественська ніч”** Д. Гунькевича [5], **“Український вертеп”** І. Габрусевича [4] тощо).

Якщо до створення оригіналів пісень переважно долучалися особи з церковного середовища, то до їх подальшого опрацювання часто бралися люди світські, які канву популярної колядки наповнювали новим змістом, гостро і дотепно реагуючи на соціальні виклики тогочасного суспільства.

Одним із таких авторів був Осип Шпитко (1869 – 1942), український та бразильський письменник і публіцист. Свої сатирично-гумористичні збірки він підписував псевдонімом Гриць Щипавка. Про популярність творчості Гриця Щипавки свідчать спогади українського поета Петра Карманського, зокрема такі: **“Хто з тих, що пам'ятають “добрі” довоєнні часи, не пам'ятають Гриця Щипавки (Осипа Шпитка) – цього... знаменитого товариша забави. Від якого дотепу – бурлескного і вульгарного, та зате геніального – люди рачкували**

по долівці?.. Хто ще сьогодні не засміється сам до себе, як нагадає одну з класичних пародійованих коляд Гриця Щипавки, або пародію з Шевченка, що починалася словами: “Жидок паршивий коло хати...”? Або ті невмирущі вульгарні “Листи з пекла?” [5, 8] (йдеться про сатиричну брошурку “Пекельні листи Антихриста до Люцифера”).

Осип Шпитко на основі текстів відомих церковних пісень (здебільшого коляд) написав збірку “Новомодні коляди Гриця Щипавки” [13], яка витримала кілька видань (у відділі україніки ЛНБ ім. В. Стефаника знаходиться видання 1903 року, а рецензію на однойменну збірку зустрічаємо у “Літературно-науковому віснику” за 1901 рік). Опрацювання здійснене у жанрі пародій, які мають виразне антипольське, антиросійське і антисемітське спрямування. Якщо відношення до галицького єврейства в українців краю завжди коливалося у проміжку від вкрай негативного до нейтрального, то поява поляків і московитів в одному ряду була викликана відвертою підтримкою з кінця ХІХ ст. польськими правлячими консервативними силами московфілів (діяльністю яких усіяло підтримувалася Москвою) на противагу українському рухові. Подаємо один із подібних новотворів, створений на основі коляди “Небо і земля” (правопоис оригіналу збережено):

Кацап і поляк (2) нині торжествують.

Крулевство польське (2) на Руси будують.

**Приспів:** Польща диви ся, на гвавт роди ся,  
Ляхи з’їжджають, “вєц” уряджають,  
Рай обіцяють, люд розпивають,  
Комедії грають, чудо, чудо повідають.

.....  
Замість триох царів (2) – канани прийдоша,  
Бріхні й доноси(2) в дари принесоша. **Приспів.**  
Польській гакаті (2) себе офірують,  
Рублі з Рассеї (2) в кармани пакують.

**Приспів.**

А ми нужденну (2) натуру кидаймо

І за ціпину (2) чим скорше хапаймо. **Приспів.**

Не обійшов у своїх пародіях автор і доморощених “хрунів” за влучним висловом І. Франка, та й образ самого поета втілюється у віршованих рядках Гриця Щипавки:

Русь вся страждає – хтож не може знати,

Від хрунів як і польської гакати.

**Приспів:** Політики сварять ся,

Хоч Поляків боять ся,

Хлоп від зимна трясеть ся,

“Жонд” лиш з того смієть ся,

А газети плачуть,

Бо неправду бачуть,

Тут-же, тут-же, тут-же, тут-же, тут.

Стогне Русь бідна, лях її з’їдає,

А жид клапчастий ляхам помагає. **Приспів.**

Франко старенький голосу не має,

Плаче сердега, що Русь загибас. **Приспів.**

Ще й кацапнія тут ся за гніздила –

Бодай би її хороба побила. **Приспів** (і т. д.).

(на мелодію “**Бог ся рождає**”).

Заслуговує на увагу і пародія на пісню “Ой хто, хто Миколая любить”, що висміює відомого польського політичного діяча в Галичині Анджея Потоцького, який тривалий час виступав проти задоволення національних вимог українського населення у Галичині, підтримував москвофільську течію в громадсько-політичному житті краю. Невибаглива гра з прізвищем багаторічного депутата Віденського парламенту та Галицького сейму, вочевидь, мала застрахувати автора від звинувачень у наклепів.

О хто, хто П. Отоцького любить,

О хто, хто П. Отоцькому служить,

Тому він, як добрий пан,

Все поправить кепський стан –

П. Отоцький.

О хто, хто знає єго двори

І лани широкі, як море,

Той дивуєсь і не знає,

Де він гроші подіває –

П. Отоцький.

.....  
Та за те він є паном нині

В азійській глупій Галичині,

За минуше нині з мести

Гайдамацтво хоче змести

Із землі.

Побіждай руські радикали,

Лиш вважай, що нас є немало,

Ти нам ротів не заткаєш,

В кримінал всіх не запхаш,

П. Отоцький.

Уважай лиш пане П. Отоцький,

Що в тебе є розум жіноцький –

Ми на “lask-и” всі начхаєм,

А на всякі кривди маєм –

“Свячені...”.

Як показали подальші події, криваве передбачення, ледь завуальоване наприкінці пародії, здійснилося – А. Потоцький був убитий у 1908 р. українським студентом М. Січинським на знак протесту проти виборчих зловживань.

Влучну, хоч і емоційну характеристику збірці Гриця Щипавки надав “Літературно-науковий вісник” за 1901 рік: “Є се парафрази кількадесятьох популярних у Галичині пісень, з сильною політичною, антишляхоцькою та

антисеміцькою закваскою. Автор їх, що правда, не перебирає в словах і називає нераз дуже досадно річи по імени. Та хто знає наші політичні відносини, той не подивується тому...” [16, 8]. На завершення рецензент проголошує, що книжечка заслуговує на розповсюдження й поза межами Галичини, зважаючи на її гострий соціально значимий зміст.

У 1929 р. виходить у світ “Новий український колядник”, у підзаголовку якого уточнено: “Давні українські коляди та щедрівки і десять нових патріотичних коляд, а крім того святочні желання, відповідні при коляді на “Рідну школу” і інші народні цілі” [11]. Це свідчить про велике соціальне значення традиції колядування, яка будила національне почуття, гуртувала людей до суспільної розбудови та самоорганізації. Давні коляди у збірці чергуються із переробленими, новий матеріал подано в кінці.

У 1941 р. “Новий український колядник” перевидається з деяким доповненням. У Передмові збірки вказано: “Ця збілочка колядок і щедрівок зроблена з тою метою, щоби ходження з колядою причинилося до підйому народної свідомости так колядників, як і тих, хто слухатиме цих коляд. Для того власне ми старалися давні найбільше знані коляди дещо змінити, щоби була в них виразна згадка про наш край і нарід (бо досі бували лише дуже несміливі), а також уложили ми кілька зовсім нових коляд, які мож співати на загально знані нути, що ми зазначили під наголовками кожної з тих коляд” [12, 3].

В цих оновлених піснях осмислювалося трагічне минуле народу, а зміна влади давала українцям надію на краще життя, на волю України:

Зносив народ наш велике горе,  
Спливало з нього сліз – крові море,  
Кривда гуляла, бенкетувала,  
Неправда мала свій престіл.  
Ісусе Христе, Владико раю,  
Сьогодні воля є в нашій краю,  
Ми вже розцвіли, ми вже зраділи  
Твоїм Великим Рождеством.

**(“З’явилась, браття, добра новина” на мелодію “Возвеселімся всі разом нині”).**

Згадка про діяльність знакових для історичної пам’яті народу осіб давала міцне підґрунтя вірі у невідворотність реалізації державницьких прагнень українців:

У Києві рано срібні дзвони грали.

**Приспів:** Щедрий вечір, добрий вечір,  
Та добрим людям на здоров’я.

То в путь з поклоном князі вирушали.

**Приспів.**

Вирушив же перший святий Володимир.

**Приспів.**

Проганяв поганство словами святими.

**Приспів.**

Виступав же другий преславний Мазепа.

**Приспів.**

Щоб прогнати Москву із рідного степу.

**Приспів.**

Виступав хоробрий і Симон Петлюра.

**Приспів.**

Щоб спровадить сонце на лани понурі.

**Приспів.** (і т.д.)

**(“У Києві рано” на мелодію “Ой в Єрусалимі”).**

Ідея соборності українців також знайшла своє відображення у піснях цього часу. Прикладом є коляда “Над степом сяє Христова зірниця” (створена на мелодію “Небо і земля”), а також до сьогодні відома колядка “Нині Рождество Божого дитяти” (на мелодію “Бог ся раждає”):

Нині Рождество Божого дитяти.

Братя Українці йдуть Його витати.

**Приспів:** Тутки Лемки співають,

Подoliaки іграють,

Волиняк щось міркує,

Бойко легко танцює,

Полтавець плясає,

Гуцул трембітає:

Тра-ра, тра-ра, тра-ра, тра-ра-ра.

В. Задорожний із власних записів подає інший варіант коляди “Нині Рождество”, де приспів звучить так:

Щоб весело було всім,

По-своєму говорім,

По-українськи помолись

І співати так берись:

Ісусе на сіні,

Щастя дай Україні,

Волі, волі, волі Боже дай [7, 74].

Боротьба УПА також знайшла відображення у модифікованій піснетворчості різдвяного періоду. Г. Дем’ян у своєму дослідженні подає кілька повстанських пісень, створених на основі відомих коляд, зокрема такі:

Нова радість стала, бо УПА повстала,

З нею повстане й Українська Соборна  
Держава.

Поможи їм Боже, просимо Тя нині,

Вибороти волю й долю нашій Україні.

Наші хлопці славні, воїни Бандери,

Їх бояться окупанти – україножери (і т. д.).

Бог ся раждає, люди веселіться,

Бо й Україні воля народиться.

**Приспів:** Сталін з злості вуса рве,

Кінець царства бачить вже,

Бо УПА комуна б'є  
І весело співає:  
Ісусе на сіні, дай волю Україні,  
Боже, Боже, Боже щастя дай! [6].

А в 25 томі Літопису УПА, повністю присвяченому пісням УПА, є цілий розділ коляд із посиланням на оригінал мелодії [9, 351 – 391]. Варто зазначити, що джерелами нових пісень є твори і давні (“Вселенная веселися”, “Бог предвічний”, “Ангел пастирям мовив” та ін.) і новочасні (“Во Вифлеємі нині новина”, “Витай, Ісусе”, “На небі зірка”).

Пісні такого роду органічно поєднують у собі релігійні та патріотичні почуття, чітко викристалізують основні цінності, на яких формується світобачення свідомого українця. На думку В. Задорожного, “поява в релігійних колядах суспільно-політичних і патріотичних мотивів природно відбиває розвиток національної свідомості українського народу і включення національної проблематики в коло проблем сакрального характеру, що переживається релігійно. Тут не релігійне змішується зі світським, а навпаки, актуальні суспільно-політичні проблеми підносяться до рівня релігійного переживання” [7, 70]. Варто зазначити, що у опрацьованих піснях не завжди витримується стилістика релігійної колядки. У такому випадку треба говорити про жанрову трансформацію новотворів, зміну їх функціонування.

**Висновки.** Українська духовна пісня з давніх часів несла в собі зерна патріотизму, національного самоусвідомлення. Наприкінці ХІХ – у першій половині ХХ ст. патріотичність та народна мова стають визначальними рисами духовних пісень, забезпечують їм популярність та можливість впливу на суспільну свідомість земляків. Бажання у доступній і популярній формі духовної пісні, переважно колядки, виразити актуальні питання політичного життя української громади призвело до появи різних за якістю новотворів, які жанрово виходили за межі релігійної пісенності. На основі духовних пісень виникають гострі сатиричні пародії, опрацьовання, близькі до народних історичних пісень, духовно-патріотичні пісні-гимни, на різних рівнях відображаючи думки і прагнення українців Галичини того часу.

1. *Богогласник: Пісні Благоговійня Праздником Господским, Богородичным и Нарочитых Святых чрез весь год приключаящимся.* – Почаїв, 1790 – 1791. – 585 с.

2. *Вертеп, коляда для дітей з письм О.К. Антоневича*

/ [пер. о. Лазар, ЧСВВ]. – Жовква: Печатня василян, 1900. – 82 с.

3. *Вифлеємський вертеп* / [упоряд. Павло Штокалко]. – Львів, 1907. – 20 с.

4. *Габрусевич І. Український вертеп* / Іван Габрусевич. – Львів, 1924. – 14 с.

5. *Гунькевич Д. Рождественська ніч. Сценічна картина на дві дії для українських дітей в Канаді і Америці* / Дмитро Гунькевич. – Вінніпег, 1924. – 60 с.

6. *Дем'ян Г. Українські повстанські пісні 1940 – 2000* / Григорій Дем'ян. – Львів, 2003. – 450 с.

7. *Задорожний В. Еволюція народної релігійної колядки в новітній час* // *Народна творчість та етнографія.* – 2004. – № 1 – 2. – С. 69 – 75.

8. *Карманський П. Перший богеміст на галицькому ґрунті* // *Молода муза. Антологія західноукраїнської поезії початку ХХ століття.* – Київ: Молодь, 1989. – С. 274 – 278.

9. *Коляди* / [редагування Зиновія Лавришина] // *Літопис УПА.* – Торонто-Львів, 1996 – 1997. – С. 361 – 391.

10. *Медведик Ю. Національно-патріотичні та історичні мотиви в українській духовнопісенній творчості ХVІІ – ХVІІІ ст.* / Юрій Медведик // *Українське музикознавство. Науково-методичний збірник.* – Київ, 2001. – Вип. 31. – С. 223 – 237.

11. *Новий український колядник.* – Львів, 1929. – 56 с.

12. *Новий український колядник.* – Львів, 1941. – 62 с.

13. *Новомодні коляди Гриця Щипавки.* – Чернівці, 1903. – 64 с.

14. *Пісні до Пісні до Почаївської Богородиці: перевидання друку 1773 року* / [транскрипція, коментарі і дослідження Юрія Медведика]. – Львів: Місіонер, 2000. – 148 с.

15. *Рудакевич О. Українська національна ідея в духовній музиці Галичини у ХІХ ст.* / Оксана Рудакевич // *Київська церква.* – 2000. – № 3 (9). – С. 133 – 135.

16. *Хроніка і бібліографія* // *Літературно-науковий вістник.* – 1901. – Т. 15. – Кн. 7. – С. 8.

17. *Шугаєвський М. Різдвяна казка. Репертуар “Діточого театру”* / Микола Шугаєвський. – Львів: Світ дитини, 1929. – 24 с.

18. *Щурат В. Із студій над Почаївським Богогласником. Квестії авторства і часу постановня деяких пісень* / Василь Щурат. – Львів, 1908. – 48 с.

Стаття надійшла до редакції 27.11.2014